

Transparentnost Srbija

pregled aktivnosti

decembar 2020. godine

Bilten broj 12/2020

Sadržaj:

Aktivnosti	2
Pod lupom	5
Cena kovid – bolnica i neodgovorena pitanja	5
Milioni, kamioni	6
Logo puteva Srbije – cene i ovlašćenja	8
Ništa novo u vezi sa izmenom Ustava	9
Saopštenja	10
Međunarodni dan borbe protiv korupcije: Bez napretka, pandemijska kriza dodatno oslabila antikorupcijske mehanizme	10
Konferencije	11
Korupcija i dalje jedan od najvećih izazova za Srbiju	11
BICA: U Srbiji nisu obezbeđeni uslovi da privredni subjekti posluju sa integritetom	13
Transparentnost finansiranja izbornih kampanja u Srbiji i Češkoj	14
Inicijative i analize	17
Odložiti otkrivanje spomenika do otkrivanja podataka o troškovima izrade i postavljanja	17
Mediji	19
Priča o kontroli imovine ublažava nezadovoljstvo građana zbog loših rezultata rada	19
Skupština da raspravlja o rešenju problema, a ne da brani vladu	20

Aktivnosti

U decembru smo predstavili istraživanje "Procena uslova za poslovanje sa integritetom" - BICA. Istraživanje, prvo te vrste u Srbiji, obuhvatilo je analizu javnog, privatnog i civilnog sektora da bi se utvrdilo koje su reforme potrebne za poboljšanje uslova za poslovanje sa integritetom i da bi se smanjila korupcija koja utiče na privredni život. Opširnije u poglavlju Konferencije. Organizovali smo i završnu konferenciju u okviru projekta transparentnost finansiranja izborne kampanje koji smo realizovali sa kolegama iz Češke. Predstavili smo uporednu analizu propisa i prakse u ovoj oblasti. I o ovj konferenciji i anlazima, opširnije u poglavlju Konferencije. Međunarodni dan borbe protiv korupcije obeleželi smo zajedno sa našim prijateljima iz USAID - GAI (Projekat za odgovornu vlast) i CESID-a, na predstavljanju nalaza istraživanja "Percepcije gradjana o borbi protiv korupcije u Srbiji" za 2020. godinu.

Nemanja Nenadić govorio je 9. decembra na konferenciji posvećenoj izborima u Srbiji 1990–2020. Programski direktor je bio jedan od izlagača na naučnoj konferenciji „Kako, koga i zašto smo birali?”, koju je Fakultet političkih nauka organizovao povodom objavljivanja radova posvećenih 30 godina obnovljenog višestranačja u Srbiji. Tema njegovog rada je bila „Finansiranje izbornih kampanja i izbora u Srbiji 1990–2020.“. Rad predstavlja osnovne odlike i nedostatke pravnog okvira za finansiranje izbornih kampanja u Republici Srbiji počev od 1990. godine do izbora koji su održani 2020, informacije o primeni pravnog okvira u praksi i efektima koje je primena pravila o finansiranju izbora i izbornih kampanja imala na postupke aktera predsedničkih i parlamentarnih izbora, razvoj demokratskog društva, vladavinu prava i borbu protiv korupcije. U radu su analizirani podaci iz izveštaja o finansiranju izbornih kampanja, nalazi državnih organa, relevantnih međunarodnih organizacija, mišljenja stručnjaka, kao i podaci nezavisnog monitoringa troškova izborne kampanje.

Finansiranje izbornih kampanja se razmatra kroz nekoliko ključnih faza u razvoju uređivanja ove materije. Prvu fazu predstavlja period u kojem su druga pitanja u vezi sa izbornim uslovima i njihovom kontrolom predstavljala prioritetniji problem za rešavanje i kada je zakonsko uređenje ove materije bilo minimalno uređeno (1990–1997). Drugu fazu predstavlja period u kojem je pitanje finansiranja izborne kampanje bilo delimično uređeno, ali ne u skladu sa međunarodnim standardima (1997–2003). Treću fazu predstavlja period u kojem su u Srbiji doneta najvažnija pravila o finansiranju kampanje koja poznavaju i relevantni međunarodni standardi, sa snažnim fokusom na borbu protiv korupcije, uključujući i dužnost izveštavanja o troškovima izborne kampanje, ali nije bila obezbeđena njihova kontrola od strane organa koji bi se mogli smatrati nezavisnim (2003–2011). Četvrtu fazu predstavlja period od donošenja aktuelnog Zakona o finansiranju političkih aktivnosti, koji je unapredio standarde i postavio osnove da kontrolu finansiranja izborne kampanje vrši nezavisni državni organ (Agencija za borbu protiv korupcije), ali to nije donelo očekivane rezultate (2012–2020). U svim periodima se prati uticaj regulative i njenog sprovođenja na transparentnost podataka o izvorima finansiranja izborne kampanje, strukturu prijavljenih prihoda i rashoda izborne kampanje, kao i uticaj uloga u kampanji na uspešnost učesnika izbora.

Takođe, predstavljeni su nalazi o mogućem kršenju propisa koji su utvrđeni na osnovu monitoringa finansiranja izborne kampanje koji je sprovodila nevladina organizacija Transparentnost Srbija, kao i nalazi kontrole koju su sprovodile Agencija za borbu protiv korupcije i Republička izborna komisija. Za izbore od 2012. do 2020. prikazani su i nalazi monitoringa funkcionerske kampanje koja značajno smanjuje potrebu za drugim vidovima promocije. U vezi sa troškovima finansiranja samih izbora prikazana je njihova struktura i analiziran uticaj pojedinih zakonskih rešenja i odluka Republičke izborne

Nemanja Nenadić je učestvovao na konferenciji u skupštini opštine Bečeј, na kojoj je svečano potpisana protokol o saradnji između te opštine, lokalnog udruženja preduzetnika i nevladine organizacije Bečejsko udruženje mladih, u cilju uvođenja mogućnosti za učešće građana na sednici lokalne skupštine. Kako je objašnjeno, do troje građana, dobiće na ovaj način priliku da učestvuje na sednicama lokalne skupštine i da izloži svoj stav o tačkama o kojima se raspravlja po dnevnom redu, a prijave i selekciju će vršiti trojna komisija u kojoj će većinu imati predstavnici civilnog društva. Nenadić je pozdravio uvođenje ovog zanimljivog vida za povećanja građanske participacije, kao nešto što može biti primer dobre prakse i u drugim lokalnim samoupravama. Preduslov za uspeh ovog poduhvata je, međutim, pravovremeno objavljivanje svih dokumenata koji su od značaja za prijavljivanje građana – informacije o predlozima akata o kojima će skupština da raspravlja i njihovog obrazloženja.

Nenadić je takođe podsetio da Bečeј prednjači i u drugim aspektima rada, što je rezultiralo prvim mestom u poslednjem Indeksu transparentnosti lokalne vlasti LTI 2020. Ipak, iskustvo je pokazalo da jednom dostignuti nivo transparentnosti može biti plod trenutnih aktivnosti i zalaganja javnih funkcionera i službenika, i da su, na žalost, zabeleženi i slučajevi nazadovanja, pa je izrazio nadu da će Bečeј nastaviti da unapređuje javnost svog rada i da će i dalje ostati u vrhu u sve većoj konkurenciji gradova i opština koji rade na povećanju transparentnosti. Takođe, Bečeј je poznat i po veoma kvalitetnim konsultacijama u pripremi budžeta, u čemu bitnu ulogu ima upravo NVO BUM. Najzad, s obzirom na to da je supotpisnik sporazuma udruženje preduzetnika, a da su mnogi problemi u vezi sa transparentnošću lokalnih samouprava vezani za rad privrede, Nenadić je pozvao opština Bečeј i udruženja da na to obrate posebnu pažnju. Jedan od problema koje je TS identifikovala u nedavno objavljenom istraživanju o Uslovima za poslovanje sa integritetom su javne nabavke, a deo problema potiče iz novog Zakona o javnim nabavkama, koji je kroz podizanje pragova, drastično smanjio broj javnih nabavki koje su naručiocu u obavezi da objavljuju. Međutim, nema prepreke da opštine i opštinska preduzeća i ustanove učine korak više od onog što je zakonska obaveza i da objave i one nabavke čija je procenjena vrednost ispod milion dinara za dobra i usluge, odnosno tri miliona za radove. Takođe, nema prepreke da pored objavljivanja javnog poziva, upute i direktne pozive za dostavljanje ponuda svim preduzećima i preduzetnicima koje su registrovane za delatnost koja je predmet javne nabavke.

Transparentnost Srbija je učestvovala u seriji uvodnih seminara za narodne poslanike koje su organizovali UNDP i Narodna skupština. Na video seminaru koji je održan 15. decembra tema je bila saradnja između Skupštine i građana, a predstavnici BFPE i Transparentnosti su imali priliku da izlože dosadašnja iskustva i pravce moguće saradnje u budućnosti. Na ovom seminaru Nemanja Nenadić iz Transparentnosti je govorio o tipičnim načinima saradnje koje je TS praktikovala u proteklih 18 godina. To su, između ostalog, amandmani koje je TS predlagala i dostavljala svim poslaničkim grupama u vezi sa

predlozima zakona u proceduri, nakon čega su, u nekim slučajevima, narodni poslanici te amandmane predlagali kao svoje. U vezi sa tim, on je podsetio da je od nedavno zakonski uređeno razmatranje koruptivnih rizika u propisima, pa da postoji potreba da se mišljenja Agencije za sprečavanje korupcije razmatraju zajedno sa predlozima zakona. U vezi saradnje Skupštine i nezavisnih državnih organa, Nenadić je podsetio na komentare i predloge koje je TS davala za sadržinu skupštinskih zaključaka, kao i na potrebu da se pojedina bitna pitanja u vezi sa izveštajima nezavisnih državnih organa razmotre i kroz javna slušanja. Slično tome, on je podsetio na mogućnosti da se izborna funkcija Narodne skupštine unapredi kroz uređivanje procesa kandidovanja i odabira kandidata u situacijama kada relevantni zakoni nisu propisali obavezu organizovanja konkursa. Na video seminaru koji je održan 3. decembra tema je bila etika i odgovornost narodnih poslanika.

Transparentnost Srbija nastavlja rad, u pandemijskim uslovima, na svim tekućim aktivnostima - u oblastima javnih nabavki i javno privatnih partnerstava, povećanja transparentnosti lokalnih samouprava, finansiranja političkih aktivnosti, stanja u javnim preduzećima itd. O našim aktivnostima detaljnije na stranici sajta TS [Aktivnosti](#).

Antikorupcijsko savetovalište TS (ALAC) nastavlja da radi. Sve informacije o mogućim slučajevima korupcije građani mogu prijaviti, odnosno potrebna obaveštenja dobiti, na broj 064 163 66 05 ili putem mejla ts@transparentnost.org.rs.

I u decembru smo bili prisutni u medijima - kroz izveštaje o našim aktivnostima i izjave predstavnika TS. Objavljeno je ukupno 255 takvih vesti ili priloga.

Na sajt TS postavili smo niz [inicijativa i analiza](#), kao i zahteva državnim organima i njihovih odgovora. Među njima su inicijative Kancelariji za javne nabavke u vezi sa problematičnim obrazloženjem za isključenje transparentnosti i konkrenkcije iz procesa nabavke opreme za dve kovid bolnice i u vezi sa ugovorima i planovima javnih nabavki javnih preduzeća koje su potpisivali direktori čiji je mandat istekao. Uputili smo, pored ostalog, komentare i predloge u vezi sa predlogom Strategije reforme javne uprave. Sve naše inicijative, analize, zahteve za pristup informacijama i odgovore nadležnih možete pogledati na stranici sajta TS [Inicijative i analize](#).

Prenosimo izbor tekstova koje smo objavili u prethodnom mesecu:

Pod lupom

Cena kovid – bolnica i neodgovorena pitanja

21. decembar 2020.

Mediji prenose kao vest [izjavu Aleksandra Vučića](#), po još jednom pitanju iz njegove nenadležnosti – da nas opremanje kovid bolnice u Kruševcu košta milijardu i 119 miliona dinara, odnosno oko 10 miliona evra. Umesto razjašnjenja, ova izjava stvara dodatne dileme pored i onako oskudnih informacija koje su bile objavljene do sada.

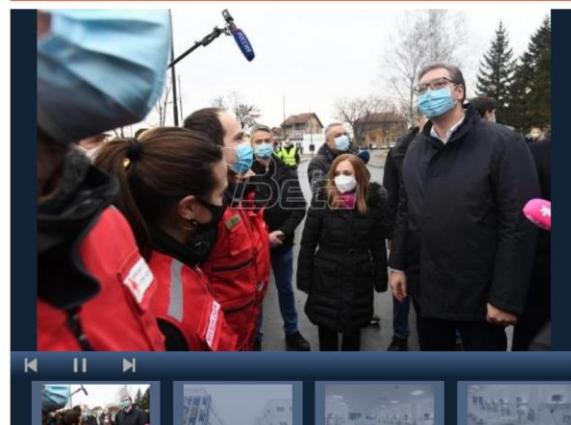
Prema podacima koje je Ministarstvo zdravlja objavilo pre više od mesec dana, cena koja je ugovorena za opremanje ove dve kovid bolnice bila je 2 milijarde i 56 miliona dinara (1.254.255.748 + 802.173.869), a posao su 9. oktobra 2020. dobili konzorcijumi sličnog sastava - Drager tehnika DOO Beograd, Beolaser DOO Beograd, Magna pharmacia DOO Beograd, Beolaser DOO Beograd.

Još ranije, 30. jula 2020, Vojnograđevinska ustanova „Beograd“, dala je posao izrade projektne dokumentacije izvođenje radova po sistemu „ključ u ruke“ u Batajnici za 3.328.500.000 dinara. Ista takva nabavka radova u Kruševcu ugovorena je dan kasnije za 1.660.194.000 dinara. U oba slučaja posao su dobili Teming electrotechnology doo Niš, Termomont doo Beograd i Saša Milosavljević PR Centar za preventivni inženjering projektovanje edukaciju i savetovanje BP consulting Kruševac. Dakle, za izgradnju je ugovorena cena od oko 5 milijardi dinara. U zbiru, tih 7 milijardi dinara je oko 60 miliona evra. Nepoznato je, odnosno, ne može se proveriti ni u jednom dokumentu, za šta je tačno utrošeno ovih 60 miliona evra.

POLITIKA | 20.12.2020 11:45 > 20.12.15:42

AAA

Vučić: Oprema za kovid bolnicu u Kruševcu koštala milijardu i 119 miliona dinara

Naime, jedini dokument koji dostupan jeste informacija o dobitnicima ugovora i ceni, kao i o razlozima zbog kojih druge informacije nisu objavljene.

U slučaju opremanja kovid bolnica, postupak je sproveden bez primene Zakona o javnim nabavkama. Kao osnov za to je navedena odredba prema kojoj naručioci ne primenjuju Zakon jer bi primena Zakona „obavezala Republiku Srbiju da otkrije podatke čije otkrivanje je u suprotnosti za bitnim interesima njene bezbednosti, a na osnovu odluke Vlade“. Na mestu gde je trebalo obrazložiti ove razloge, ne navodi se međutim, ni jedan razlog iz oblasti bezbednosti države, već sledeće: „S obzirom da je u skladu sa Zaključkom Vlade 05 broj 464-5913/2020/1 od 23. jula 2020. godine, Zaključkom Vlade 05 broj 464-5915/2020/1 od 23. jula 2020. godine i Zaključkom Vlade 05 broj 464-73153/2020-1 od 24. septembra 2020. godine započela izgradnja kovid bolnica u vojnim kompleksima „Zemun ekonomija“ u Beogradu i „Rasina“ u Kruševcu, gde će se lečiti

pacijenti oboleli od zarazne bolesti COVID-19 izazvane virusom SARS-CoV-2, potrebno je blagovremeno iste opremiti medicinskom i drugom odgovarajućom opremom kako bi mogle da funkcionišu i služe za potrebe za koje je su namenjene. Takođe, imajući u vidu epidemiološku situaciju, preporuke Kriznog štaba i drugih nadležnih institucija, potrebno je da se u skladu sa gore navedenim Zaključkom sprovede javna nabavka medicinske opreme za potrebe navedenih kovid bolnica kako bi se u što kraćem roku stvorili uslovi za lečenje obolelih od zarazne bolesti COVID-19 izazvane virusom SARS-CoV-2 imajući u vidu je rok za zavšetak izgradnje objekata kovid bolnica 01.12.2020. godine „Zemun ekonomija“ u Beogradu i 15.12.2020.godine „ Rasina“ u Kruševcu. Kako je predmet javne nabavke kompletno opremanje bolnica (kreveti poluintenzivne i intenzivne nege, respiratori, ultrazvučni uređaji, monitori, rendgen aparati , CT skeneri i druga oprema) potrebno je da se javna nabavka dobara sprovede do gore naznačenog roka i da se ista isporuči i instalira. Pravni osnov: Član 20. stav 1. tač. 2.)“

Dakle, umesto na zaštitu bezbednosti, Ministarstvo zdravlja se pozvalo na razloge hitnosti (koja je bila neupitna). Međutim, hitnost nipošto nije bila valjan razlog da se u potpunosti isključi transparentnost dok postupak traje, niti da se ograniči konkurenca samo na one firme koje su direktno pozvane da daju ponude.

Kod izgradnje bolnica, primenjena je najmanje transparentna procedura koju Zakon poznaje, ona koja se primenjuje „radi obezbeđivanja osnovnih životnih uslova u slučajevima elementarnih nepogoda ili tehničko-tehnoloških nesreća čije posledice ugrožavaju bezbednost, zdravlje i životе ljudi, materijalna dobra ili

životnu sredinu, u skladu sa propisima kojima se uređuju vanredne situacije“. Efekat je bio isti – ponude su mogle da daju samo firme koje su pozvane, a informacije o tome da se postupak uopšte sprovodio i krajnji ishod, objavljene su tek mesec dana kasnije. Za razliku od navodno „bezbednosnih nabavki“, ovde detaljne informacije načelno nisu tajne, ali Zakon nije propisao obavezu da se objave.

Milioni, kamioni

19. decembar 2020.

Već mesecima zvaničnici uporno ponavljaju da država dnevno izdvaja 700.000 do milion evra za testiranje građana na koronu. Toliko uporno da se taj iznos urezao građanima kao nepobitna činjenica. Pa nam samo ostaje da pomnožimo broj dana otkako se "masovno testira" sa tih, recimo 750.000, i da dobijemo oko 200 miliona evra u 2020. godini. Milion gore-dole.

A koliko je stvarno država potrošila na testiranje? To je bukvalno pitanje od milion dolara, ili nekoliko miliona, na koje se precizan odgovor ne može dati jer država krije podatke. Možemo napraviti približnu računicu, pa će nam razlika između onoga što dobijemo kao rezultat i pomenutih 200 miliona pokazati i zašto se podaci kriju.

Onih milion evra dnevno je iz Vučićeve [izjave](#) od 2. jula za RTS. "To deluje malo ako se gleda jedan dan ali takva praksa traje već više od 90 dana", poručio je tada predsednik koji u javnim nastupima želi da dokaže da je Onaj Koji Zna Sve o Svemu.

Tih dana, početkom jula, Batut je saopštavao da se dnevno uradi oko 9.000 testova. Zapravo baš tih dana je broj testova povećan sa 6.000 (koliko je bilo od kraja aprila) na 9.000.

Od jula do oktobra je varirao između 6.000 i 11.000, da bi krajem novembra taj zvanično saopšteni podatak prešao 20.000 i to je nivo na kome se održava (sa izuzetkom vikend padova od oko 30%).

Ako tih Vučićevih milion evra za 9.000 testova (zanemarivši da ih je on obračunao i na prethodnih period od 6.000 dnevno) primenimo za celu "sezonu" masovnog testiranja - april - decembar, uz prigodno dupliranje i utrostručavanje za ove dane kada se obavlja više od 20.000 testova, dobijamo iznos od gotovo 300 miliona evra. Što je mnogo, mnogo je. I zato je tu Ana Brnabić koja je dva puta na Pinku ponovila, 1. i 15. decembra, da država troši 700.000 do 750.000 evra na testove u danima kada se radi 20.000 testova. Sa nešto više od dva miliona testiranih od početka pandemije, to je samo 75 miliona evra. Eto, već smo vam država i ja uštedeli 225 miliona evra. I šta sad ima više bilo ko da pite koliko se zapravo PCR testova dnevno radi i koliko zapravo košta jedan test i jedno testiranje.

Niko ozbiljan, međutim, ne veruje da se dnevno radi 22.000 PCR testova. Saberite sve izjave o svim ogromnim kapacitetima za dnevno testiranje koje smo izgradili zahvaljujući Vučiću i Kinezima i nećete doći ni približno broju od 20.000.

Dnevni list Danas preneo je procenu genetičara Olivera Stojkovića da među dvadesetak hiljada testova koji se svakodnevno urade, PCR testova ima svega 30 odsto, dok su ostalo antigenski.

Letos je Darija Kisić Tepavčević tvrdila da se saopštava samo broj PCR testiranja, dok je Predrag Kon [za CINS](#) potvrdio da u statistiku ulaze i serološki i PCR testovi.

уплатилац		НАЛОГ ЗА УПЛАТУ	
ИМЕ И ПРЕЗИМЕ УПЛАТИЦА АДРЕСА СТАНОВАЊА, МЕСТО ПРЕБИЈАЛИШТА		штава платила	износ
СВЕРКА УПЛАТЕ	189	взута	< 6.000,00
УСЛУГА ТЕСТИРАЊА НА ПРИСУСТВО SARS-CoV2		рачун приказа	840-17750-34
ПРИМАЧАЦ		брой модела	УПИСАТИ ЈМБГ УПЛАТИЦА
РЕПУБЛИЧКИ ФОНД ЗА ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРАЊЕ			
печат и потпис уплатилаца		место и датум пријема	датум вапите
		Образац бр. 1	

Pri tome, u statistiku od početka ulaze i testovi koji se rade na lični zahtev i koji se plaćaju. Što znači da je država imala troškove za 2.000 - 4.000 (ovo je "optimistička" procena, ako se tako sme reći, gornja granica) PCR testiranja dnevno, od kraja aprila do danas, odnosno između 500.000 i 600.000 testova.

Naredna nepoznata u ovoj jednačini je cena testa. Nedavno se pojavila procena, na osnovu podataka Svetske zdravstvene organizacije, PCR test (zajedno sa reagenasima i svim ostalim neophodim za izvođenje testa) košta oko osam evra.

Danas, pak, prenosi da je tokom leta RFZO izdvojio oko 12 miliona dinara za nabavku 30.000 PCR testova, odnosno jedan test je plaćen oko 400 dinara.

Ako 600.000 pomnožimo cenom testa, odnosno testiranja, hajde da se nađemo na 6 evra, to je manje od četiri miliona. Pa neka je i dvostruko više, 12 evra po testu, to je 8 miliona evra. A u računici smo potpuno zanemarili eventualne donacije, jer ni ti podaci nisu dostupni.

Sada, da dodamo na ta četiri ili tih osam miliona i troškove seroloških testova, koji na zahtev koštaju 1.200 dinara. Prepostavimo da je to realna cena. Broj testova koji se izvode o trošku države opet možemo samo da prepostavimo u toj zbirnoj kaši od dva miliona testiranih. Ako ih je 600.000, to je dodatnih šest miliona evra.

Ukupno 10-14 miliona. Preostale, na zahtev, platili su sami građani. A troškovi države ni blizu onih 300 miliona evra đuture. Ili 750.000 evra dnevno.

Ali zlud računica. Srbija je čula da se troši 750.000 evra dnevno. A dokumente i papire nećemo videti.

Logo puteva Srbije – cene i ovlašćenja

11. decembar 2020.

Velika prašina se digla oko [nabavke usluga JP „Putevi Srbije“](#) – redizajn logoa, za šta je bilo planirano čak 5 miliona dinara bez PDV. Mnogi stručnjaci su ukazali da je ova cena previška, a javnost je besno reagovala na nameravno arčenje javnih sredstava. Jedna od meta napada je bio i resorni ministar (za saobraćaj), koji je [posle izjavio](#) da je „nabavka stopirana“, „a novac preusmeren na infrastrukturne projekte“. Šta se ovde u stvari dogodilo i šta je po zakonima Srbije trebalo da se dogodi? Šta je ovde glavna tema?

Nabavka je, kako se može videti iz [navedenog plana](#), trebalo da se dogodi između oktobra i decembra ove godine, u otvorenom postupku, ali do danas nije raspisana. To što je procenjena vrednost nabavke previška može da ukazuje na nekoliko stvari. Najbenignija pretpostavka bi bila da procena vrednosti nije vršena na osnovu ispitivanja tržišta, već da je određena „odokativno“, bez namere da se posao namesti za neku konkretnu firmu. U tom slučaju bi se u otvorenom postupku, da je nabavka sprovedena, došlo do najpovoljnije cene, koja bi mogla biti i znatno niža od one koju je preduzeće bilo spremno da plati.

Druga mogućnost bi bila da je ispitivanje tržišta vršeno, i da su planeri nabavki u JP Putevi Srbije imali pred sobom primere nekih drugih javnih preduzeća ili državnih organa koji su zaista platili tako visoku sumu za izradu ili redizajn svojih simbola. Ukoliko se to desilo, onda bi to značilo da imamo znatno veći problem nego što je rasipanje javnih sredstava za nabavku samo jednog preduzeća. TS će tražiti ove podatke od JP Putevi Srbije.

Najgore bi bilo da je zaista postojala želja da se posao namesti za neku određenu firmu, kojoj bi bila isplaćena cela planirana suma. Međutim, za tako nešto nije dovoljno samo „naduvati“ procenjenu vrednost nabavke, konkurenca bi morala da se eliminiše i kroz postavljanje diskriminatornih uslova ili neadekvatnih kriterijuma za odabir ponude.

Čak i u tom slučaju bi postojala mogućnost da se nabavka osporava u postupku zaštite prava, ali je malo verovatno da bi se nezadovoljne firme u to upuštale, s obzirom na visoke takse, relativno malu vrednost nabavke i neizvesnost da bi baš one dobile posao u slučaju da uspeju da obore tender. U celoj toj priči, mada absurdno zvuči, čak je i dobro to što je vrednost procenjena iznad realne.

Naime, da je nabavka planirana u realnom iznosu (ispod 1 milion dinara), ona uopšte ne bi morala da bude ni raspisana, već bi JP Putevi Srbije moglo da se obrati neposredno potencijalnim pružaocima usluga po svom nahođenju.

Ministarstvo nadležno za saobraćaj, iako javno preduzeće posluje u oblasti rada tog ministarstva, nema nikakve nadležnosti da stopira ili da nalaže sprovođenje javnih nabavki JP putevi Srbije. To preduzeće je naručilac u smislu Zakona o javnim nabavkama i snosi punu odgovornost za zakonito planiranje i sprovođenje nabavki. Vlada ima mogućnost da na njihove javne nabavke utiče tako što će dati ili uskratiti saglasnost za njihov godišnji program poslovanja, međutim i tu se pita Vlada u celini, a posebno Ministarstvo privrede, kao nadležno za sva javna preduzeća. Javna preduzeća imaju nadzorne odbore čije članove imenuje Vlada, kao i direktora, koga takođe postavlja Vlada, nakon sprovedenog konkursa. Drugim rečima, ako je javna nabavka bila vidljiva u programu poslovanja, onda je Vlada propustila priliku da se o tome odredi kada je odobravala planove za ovu godinu. Iako faktički uticaj resornog ministarstva na JP nesumnjivo postoji, on se ne zasniva ni na kakvim zakonskim ovlašćenjima – odluka o tome da li će planirana nabavka biti sprovedena zavisi isključivo od odluke direktora koji je na osnovu Zakona o javnom preduzećima ovlašćen da o tome odlučuje.

Tu dolazimo do novog problema – u JP putevi Srbije trenutno nema nikoga ko bi na zakonit način mogao da odlučuje o tome koje će javne nabavke biti raspisane, niti da zaključuje ugovore nakon sprovedenog postupka javne nabavke. Naime, kao što smo [već pisali](#), vršiocu dužnosti ovog javnog preduzeća mandat je istekao 2014. godine.

Usled toga, svi ugovori o javnim nabavkama koje zaključi bivši vršilac dužnosti, ili neki drugi službenik po njegovom ovlašćenju su ništavi, bilo da su nabavke potrebne ili nepotrebne, i bez obzira na to da li su dodeljene u poštenom ili nameštenom postupku.

Ništa novo u vezi sa izmenom Ustava

4. decembar 2020.

Bombastična vest o tome da je Vlada usvojila predlog za izmenu Ustava, gotovo izvesno ne predstavlja nikakvu novost. Naime, Vlada je takav predlog u kojem su samo pobrojane ustanve norme koje bi trebalo menjati već dostavila pre dve godine, bez konkretnih amandmana, a odbor za ustavna pitanja i zakonodavstvo ga je podržao u junu 2019. Međutim, "nova Vlada" je povukla sve predloge zakona koji su dočekali novi saziv parlamenta, pa i ovaj predlog za izmenu Ustava, a sada je on samo vraćen novoj Skupštini.

S druge strane, konkretne amandmane je još ranije formulisalo Ministarstvo pravde i za njih je, preuranjeno, zatražilo mišljenje Venecijanske komisije. Ti amandmani, prema mišljenju brojnih stručnjaka i eminentnih organizacija koje okupljaju sudije i javne tužioce ne obezbeđuju ostvarivanje osnovnog cilja reforme – smanjenje uticaja politike na rad pravosuđa.

Pored toga, sve i kada bi postrojala volja da se o ustavnim izmenama otvori sveobuhvatna rasprava, u ovom trenutku bi očigledno bilo veoma teško održati je zbog ograničenja koja proističu iz epidemiološke situacije.

Najzad, i ovaj put je Vlada nastavila sa lošom praksom da objavljuje saopštenja o tome šta je usvojeno na njenim sednicama, a bez mogućnosti da javnost ostvari uvid u dokumente. Naime, "predlog za izmenu Ustava nije još uvek objavljen na sajtu Vlade, iako nema nikakve sumnje da je Vlada na sednici odlučivala o dokumentima koji postoje u elektronskom obliku.

Saopštenja

Međunarodni dan borbe protiv korupcije: Bez napretka, pandemiska kriza dodatno oslabila antikorupcijske mehanizme

8. decembar 2020.

Srbija obeležava još jedan 9. decembar, Međunarodni dan borbe protiv korupcije, bez napretka u ključnim oblastima. Štaviše kriza izazvana pandemijom, i u Srbiji je dovela do dodatnog ograničavanja pristupa informacijama i kršenja pravila o javnim nabavkama.

Protekla, 2020. godina, bila je još jedna u nizu u kojoj nisu zabeležene konačne osude za korupciju na visokom nivou. Još veći problem je činjenica da su brojni slučajevi sumnje na korupciju koji su izneti u javnosti ostali neispitani. Statistički podaci o gonjenju korupcije koje iznose zvaničnici, prikazuju se na način koji ne omogućava sagledavanje stvarnih efekata.

Primena novog Zakona o javnim nabavkama, usvojenog uz pozivanje na standarde EU, već je ozbiljno narušena time što se najveći javni radovi izvode na osnovu pravila iz posebnog zakona o izgradnji linijske infrastrukture.

Na početak primene Zakona o sprečavanju korupcije, čekalo se od maja 2019. do septembra 2020, ali ni do danas nisu stvoreni svi uslovi.

Ni posle pet godina i dva puta produženih rokova, nisu ispunjene preporuke antikorupcijskog mehanizma Saveta Evrope GRECO iz evaluacije koja se odnosi na sprečavanje korupcije u odnosu na narodne poslanike, sudije i tužioce.

Većina javnih preduzeća i organa državne uprave se i dalje nalaze u nezakonitom v.d. stanju, usled čega ne samo da nije uvedeno profesionalno upravljanje, već je dovedena u pitanje i elementarna zakonitost donetih odluka i zaključenih ugovora.

Konačno, promene propisa pred izbore nisu rešile ranije uočene probleme u vezi sa finansiranjem kampanje i promotivnim aktivnostima javnih funkcionera, što se pokazalo i tokom poslednjih izbora.

Podsećamo, Međunarodni dan borbe protiv korupcije ustanovila je Generalna skupština UN jer je 9. decembra 2003. godine počelo potpisivanje Konvencije UN protiv korupcije.

Konferencije

Korupcija i dalje jedan od najvećih izazova za Srbiju

9. decembar 2020.

Gradjani Srbije i dalje vide korupciju kao jedan od tri najveća problema u zemlji (12 odsto ispitanika), uz niske plate (15 odsto) i nezaposlenost (15 odsto), jedan je od rezultata istraživanja "Percepcije građana o borbi protiv korupcije u Srbiji" za 2020. godinu.

Istraživanje, koje su predstavili Projekat za odgovornu vlast (GAI) Američke agencije za medjunarodni razvoj (USAID) i CeSID, povodom Medjunarodnog dana borbe protiv korupcije na online konferenciji, sprovedeno je intervjouom licem u lice medju 1.175 ispitanika. Više od polovine ispitanika (53 odsto) prepoznaje negativan uticaj korupcije na društvo, politiku (50 odsto) i poslovno okruženje (34 odsto), ali građani nisu u potpunosti svesni konkretnih posledica koje korupcija ima na njihov lični i porodični život, pošto to prepoznaje tek svaki peti ispitanik (19 odsto).

"Građani nam govore da je tokom poslednje tri godine došlo do zanemarljivog pomaka u napretku Srbije u rešavanju korupcije. Više od polovine ispitanika zaključuje da je korupcija široko rasprostranjena u Srbiji i prepoznaju loš uticaj koji ona ima na društvo. Čini se da više od polovine građana veruje da bi prijavljivanje koruptivnih radnji nadležnim organima bilo uzaludno i da se ništa ne bi promenilo", rekla je direktorka Kancelarije za demokratski i ekonomski razvoj USAID-a Šenli Pinčot. Ona je dodala da je više od tri četvrtine ispitanika i ove godine, kao i prethodne dve, istaklo da su za smanjenje korupcije od ključnog značaja veća transparentnost u radu državnih institucija, bolja zaštita uzbunjivača, i jačanje nezavisnih nadzornih institucija uz unapredjen pristup informacijama od javnog značaja.

Građani smatraju da ne rade dobro institucije za koje veruju da su odgovorne za suzbijanje korupcije. "Većina građana i dalje veruje da su najviše korumpirane institucije u zdravstvu (83 odsto), inspekcije (82 odsto) i sudovi (80 odsto) koji su prešli na treće mesto i poziciju koju je ranije zauzimala policija, dok policija sada zauzima četvрто mesto jer 78 odsto građana veruje da u toj službi postoji korupcija", rekao je programski direktor CeSID-a Ivo Čolović.

Naveo je da su građani iskazali sumnju u rad institucija koje su odgovorne za borbu protiv korupcije, pa je opšti zaključak da je opalo poverenje građana u te institucije i njihovu sposobnost i volju da se suprotstave korupciji. Najefikasnijom merom u sprečavanju i borbi protiv korupcije, 46 odsto ispitanika smatra izricanje strogih kazni onima koji nude ili primaju mito kao najefikasnije, rekao je Čolović.

Istraživanje pokazuje i nezadovoljstvo građana radom lokalnih samouprava: skoro polovina ispitanika smatra da one nisu transparentne niti otvorene, da ne uključuju građane u donošenje odluka i da budžet ne koriste racionalno i odgovorno. U poređenju s prethodnim ciklusima istraživanja, beleži se porast procenta građana koji navode da su nezadovoljni načinom na koji njihova lokalna samouprava upravlja budžetom (41 odsto 2020. godine, a 36 odsto 2019.).

Programski direktor Transparentnosti Srbija Nemanja Nenadić ukazao je da ovogodišnje istraživanje donosi pozitivne pomake, ali da ipak ne pruža osnova za optimizam. Činjenica da se značajno smanjio broj građana koji kažu da su dali mito (npr. lekarima ili saobraćajnoj policiji), predstavlja ohrabrenje, ali ostaje da se vidi da li je reč o jednokratnoj pojavi, izazvanoj manjim brojem ličnih kontakata i drugim poremećajima koji su posledica pandemije. S druge strane, građani vide korupciju kao ozbiljan problem, ali im je sve manje jasno ko bi mogao da taj problem reši. Na to ukazuje veliki broj odgovora ljudi koji misle da je došlo do pomaka u borbi protiv korupcije, ali ne umeju da navedu ko je za to zaslužan.

Deset posto građana više nego prošle godine zapaža visok uticaj korupcije na politički život Srbije. Građani su još više prepoznivali ovaj uticaj tokom ranijih godina, kada su vlade bile nestabilne, i kada je podrška koalicionih partnera bila obezbeđena političkom trgovinom. Međutim, iako je sada došlo do nikad snažnije centralizacije političke moći, percepcija građana se ponovo kreće obrnutim tokom.

Građani, generalno, imaju utisak da korupcija nešto manje utiče na poslovanje privrednih subjekata nego na političku sferu. Međutim, kada se posmatraju odgovori privrednika, čak 40% njih smatra da korupcija ima velikog uticaja na poslovanje, što je snažan pokazatelj razmera ovog problema.

O policiji, tužilaštву i sudovima čak polovina građana smatra da su malo ili nimalo posvećeni borbi protiv korupcije. Taj podatak obeshrabruje i može se povezati sa činjenicom da veliki broj otvorenih sumnji na korupciju ostaje neispitan i nerazrešen, bilo da je reč o optužbama protiv aktuelnih nosilaca vlasti ili protiv onih koji su nekada obavljali javne funkcije. Pored toga, na loš utisak građana nesumnjivo utiče i činjenica da podatke o borbi protiv korupcije mahom predstavljaju politički funkcioneri, a ne javni tužioci koji preduzimaju krivično gonjenje, rekao je Nenadić.

Istraživanje jasno ukazuje da ni u šestoj godini primene Zakona o zaštiti uzbunjivača državni organi nisu uverili građane da korupciju mogu da prijave slobodno. Tako, manje od petine građana kaže da bi korupciju prijavilo, a kao glavni razlog za neprijavljanje i dalje se navodi odustvo uverenja da bi prijava bila ispitana.

Govoreći o sprovođenju antikorupcijskih politika u Srbiji tokom prethodne godine, Nenadić je podsetio na nazadovanje do koga je došlo tokom pandemije, naročito u oblasti javnih nabavki i pristupa informacijama. Pored toga, on se osvrnuo na praksu da se najvredniji infrastrukturni radovi i dalje ne dodeljuju na osnovu Zakona o javnim nabavkama, na kašnjenja u pripremi za početak primene novog Zakona o sprečavanju korupcije, nerešeni problem v.d. stanja u javnoj upravi i javnim preduzećima i propuštenu priliku da se pred ovogodišnje izbore bitnije unaprede propisi o finansiranju izborne kampanje i promotivnim aktivnostima javnih funkcionera.

BICA: U Srbiji nisu obezbeđeni uslovi da privredni subjekti posluju sa integritetom

17. decembar 2020.

Transparentnost Srbija je predstavila Izveštaj o proceni uslova za poslovanje sa integritetom u Srbiji. Izveštaj je sačinjen na osnovu metodologije Transparency International, koja je do 2020. godine primenjena u desetak zemalja. Analiza obuhvata 15 tematskih oblasti, 51 indikator i 139 indikatorskih pitanja.

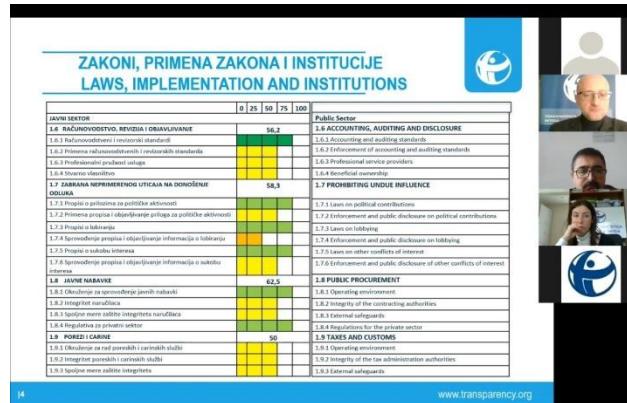
Glavni nalazi

Istraživanje pokazuje da u Srbiji **nisu u potpunosti obezbeđeni uslovi da privredni subjekti posluju sa integritetom**. Takva situacija je **manjim delom posledica nesavršenosti propisa** (gde je prosečna ocena 85 od mogućih 100 poena), a znatno više **nedovoljnog angažovanja državnih organa** u njihovoj primeni (prosečna ocena 47 od mogućih 100), što se naročito ogleda u relativno malom broju istraženih i otkrivenih slučajeva koruptivnih i srodnih krivičnih dela koja nastaju u interakciji između javnog i privatnog sektora ili unutar privatnog sektora. Kada je reč o **merama za jačanje integriteta koje privredni subjekti primenjuju samostalno i dobrovoljno**, postoji značajan prostor za unapređenje radi dostizanja standarda dobre prakse. **Mediji i civilno društvo** za sad **nedovoljno podstiču integritet poslovanja**.

Imajući to u vidu, postoji ogroman prostor da se stanje poboljša kroz inicijative poslovnog sektora, i kroz njihovu saradnju sa državnim institucijama i civilnim društvom. Dosadašnji planovi za borbu protiv korupcije, uključujući i nedavno revidirani plan za Poglavlje 23 pregovora Srbije i EU posvećuju nedovoljno pažnje ovim pitanjima.

Radi prevazilaženja problema **Transparentnost**, Srbija je dala 40 preporuka za javni, privatni i civilni sektor u cilju stvaranja uslova za povećanje na rad istražnih organa, zaštitu uzbunjivača, finansijske nabavke, lobiranje, antikorupcijske programi i sukoba interesa u odnosu medija i privatnog sektora.

Ceo izveštaj možete preuzeti sa sajta TS: <https://transparentnost.org.rs/index.php/sr/projekti/182-business-integrity-country-agenda-bica>

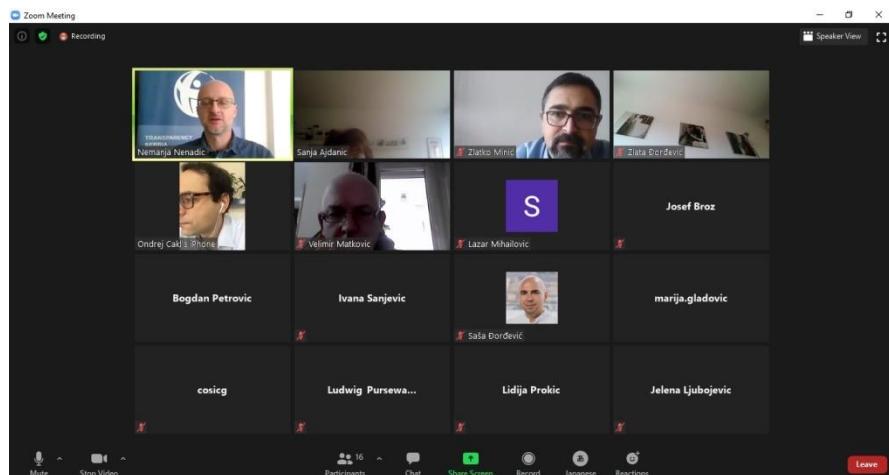
Transparentnost finansiranja izbornih kampanja u Srbiji i Češkoj

21. decembar 2020.

Kako je 2020. bila izborna godina i u Srbiji i u Češkoj, ono što ove dve zemlje čini značajno različitim je kontrola trošenja novca tokom izbornih kampanja, u čemu prednjači češka zakonska regulativa, pokazuju podaci uporedne analize transparentnosti finansiranja izbornih kampanja, koju su zajednički sproveli Transparentnost Srbija i Transparency International Češka.

Iako je od oktobarskih regionalnih izbora u Češkoj, na kojima je pobedu odnела vladajuća stranka ANO češkog premijera Andreja Babiša, prošlo skoro dva meseca, građani Češke ne moraju da čekaju da bi saznali kako su i na šta stranke u kampanjama trošile novac, jer oni to mogu da prate sve vreme javno, transparentno, i to od samog početka kampanje.

Ovaj podatak izneo je Ondřej Cakl iz Transparency International Češka, na online konferenciji održanoj 21. decembra. On je objasnio i da u Češkoj postoje četiri zakonska principa kontrolisanja finansiranja političkih partija, koji se primenjuju u okviru monitoringa trošenja novca tokom kampanja.

Sva četiri principa su, prema njegovim rečima, u skladu sa preporukama Evropske unije, a pored toga što svaka partija mora da ima javnosti pristupačan bankovni račun, kako bi svako mogao da prati prihode i rashode od početka kampanje, svi donatori moraju biti javni i prijavljeni i postoji jasno ograničenje koliko novca sme da potroši svaka partija na izborima.

"U Češkoj postoji zakonski limit u donacijama tokom kampanja, i vrlo često privatne kompanije doniraju novac strankama, ali se ograničenje sastoji u tome što ne postoji mogućnost da jedno fizičko lice osnuje više kompanija preko kojih donira jednu stranku. Takođe, što je još važniji princip, postoji limit u trošenju novca. Tipično za izbore u Češkoj je da svaka partija sme da potroši 3.6 miliona evra", rekao je Cakl.

Kako je objasnio, u Češkoj postoji specijalan Biro za nadzor političkog finansiranja kampanja, čiji je jedini posao da se stara o poštovanju pravila političkih kampanja i njihovog finansiranja.

Sa druge strane, Nemanja Nenadić iz Transparentnosti Srbija (TS) naveo je da ovakvi propisi i ograničenja trošenja novca u Srbiji zakonski uopšte ne postoje. On je objasnio da javnost u Srbiji troškove političkih kampanja može saznati tek mesec i po dana nakon izbora, te da je neophodno da se pronađe način za zakonsku implementaciju evropskih principa ograničenja trošenja novca tokom kampanja.

U tom smislu kako je važan Zakon o finansiranju političkih aktivnosti, istakao je Nenadić, posebno imajući u vidu da su neophodnost izmena ovog zakona istakli i posmatrači Kancelarije za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) pri Organizaciji za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS), u svom izveštaju praćenja junske izbore u Srbiji.

"Srbija je makar deklarativno na putu evropskih integracija, i u tom smislu imamo na snazi Akcioni plan za poglavlje 23. U tom planu se upravo ističe i Zakon o finansiranju političkih aktivnosti. Rok ističe za deset dana, što očigledno neće biti urađeno, a to samo znači da će ceo taj proces opet biti odložen", rekao je on.

Koliko je uvođenje zakonskih ograničenja rashoda izbornih kampanja važno za Srbiju pokazuje podatak da, dok u Češkoj partije ne smeju da potroše više od 3.6 miliona evra u kampanji, u Srbiji u toku junske izbore, najskupljia kampanja koštala je skoro 2 miliona evra više, odnosno 5,8 miliona evra, rekao je Nenadić.

"U Srbiji uopšte nije popularno da se vidi kako se partije finansiraju. Na poslednjim izborima samo dve od 21 liste su uopšte prijavile da su imale priloge od pravnih lica. Kontrole finansiranja izveštaja o troškovima kampanje nikada do sada nisu bile dovoljno efikasne da nam osvetle sve tokove novca i da razreše sve slučajeve gde su postojale sumnje u nelegalno finansiranje", rekao je Nenadić.

Poslednji parlamentarni izbori u Češkoj održani su 2017. godine, a prema rečima Ondřeje Cakla, u toku te izborne kampanje partije su potrošile ukupno 23 miliona evra.

Pritom, postoji velika razlika u novcu utrošenom za jedan mandat u češkom parlamentu koji ima ukupno 200 mesta.

"Dok je, recimo, Češka piratska stranka na pomenutim izborima po mandatu potrošila 21 hiljadu evra, sa druge strane najuspešnija partija ANO, češkog premijera, za jedno mesto u parlamentu potrošila je 40 hiljada evra", rekao je Cakl i napomenuo da su ovogodišnji regionalni izbori bili dosta jeftiniji jer se u češkoj javnosti vode kao "manje važni".

Sa druge strane učesnici kampanje za junske parlamentarne izbore u Srbiji, prijavili su troškove od ukupno 10.4 miliona evra, što je za oko 30 odsto manje nego u kampanji iz 2016. godine, pokazala je analiza Transparentnosti Srbije.

Kako je za Radio Slobodna Evropa objasnio Nemanja Nenadić iz TS, vladajuća Srpska napredna stranka (SNS) po mandatu je potrošila u proseku 31 hiljada evra, a drugoplasirana koalicija SPS-JS čak 56 hiljade evra po mandatu u parlamentu Srbije, koji ukupno ima 250 mesta.

Dok su u Češkoj političke stranke najviše novca trošile za konsultantske aktivnosti, u Srbiji se najviše novca tokom kampanje trošilo za promociju na televiziji.

Na parlamentarnim izborima u Srbiji 21. juna učestvovala je 21 izborna lista, i sve su u okviru monitoringa transparentnosti **dobile niske ocene** između jedan ili dva, osim Pokreta obnove Kraljevine Srbije, koji je ocenjen sa 2,5, jer su imali objavljenu planiranu strukturu troškova, rekao je na konferenciji Zlatko Minić, saradnik u TS.

"Koristili smo iste metode kao i kolege iz Češke, i podatke o trošenju novca u kampanji tražili smo od samih partija, tražili smo podatke na njihovim sajtovima, u medijima i na internetu. Ali to je teško kada ne postoji zakonska obaveza da se objavljuju podaci o izvorima prihoda i o troškovima kampanje dok ona traje", rekao je Minić.

Ondrej Cakl sa druge strane smatra da nije nužno da se transparentnost zasniva isključivo na zakonskim okvirima.

"Partije treba da budu transparentnije nego što to zakon zahteva, jer birači imaju pravo da znaju informacije o trošenju novca partija", rekao je on i napomenuo da su tokom čeških parlamentarnih izbora iz 2017. četiri od 13 izbornih lista kada je reč o transparentnosti.

Detaljnije o nalazima projekta, na stranici TS Aktivnosti - [Monitoring izbora 2020](#).

Snimak konferencije - na [Youtube kanalu TS](#).

Inicijative i analize

Odložiti otkrivanje spomenika do otkrivanja podataka o troškovima izrade i postavljanja

25. decembar 2020.

Transparentnost Srbija uputila je inicijativu gradskim vlastima da se otkrivanje spomenika Stefanu Nemanji odloži do ukidanja tajnosti podataka o troškovima njegove izrade i postavljanja.

Prenosimo pismo u celini:

Grad Beograd
kabinet gradonačelnika
Dragoslava Jovanovića 2
Beograd
gradonačelnik prof. dr Zoran Radojičić
zamenik gradonačelnika Goran Vesić

Uvaženi gradonačelniče i zameniče gradonačelnika,

obraćamo vam se sa inicijativom da se svečano otvaranje spomenika Stefanu Nemanji odloži do ukidanja oznake tajnosti sa dokumenata o troškovima njegove izrade i postavljanja.

Prema trenutno dostupnim informacijama, Vlada Srbije proglašila je te informacije tajnim u julu 2018. godine, sa periodom važenja oznake tajnosti od pet godina. Sama odluka o određivanju tajnosti nije objavljena.

Otvaranje spomenika je više puta najavljeno za neodređeni datum "po završetku radova na uređenju Savskog trga". Okončanje pomenutih radova bilo je najavljeno prвobitno za jul 2020. godine, potom za novembar i konačno za početak 2021. godine, za 27. januar. Bez obzira na dosadašnje kašnjenje i iskustva u vezi sa rokovima za završetak radova na uređenju nekih drugih lokacija u Beogradu, gotovo je izvesno da će radovi biti okončani pre jula 2023. godine.

Bilo bi, međutim, neprimereno da na spomenik i prigodnu svečanost padne bilo kakva senka sumnje i da taj, kako je ukazao doskorašnji generalni sekretar predsednika Republike, „simbol stvaranja srpske države“, visok 28 metara, nadvisi pitanje zbog čega je to jedini spomenik čiji su troškovi izrade i postavljanja proglašeni tajnim i da li je ta tajnost određena u skladu sa zakonom.

Iako proces stvaranja ni jedne, pa ni srpske srednjevekovne države nije u celosti transparentan, već je uključivao i niz tajnih dogovora i planova aktivnosti koji su sa dobrim razlogom bili skrivani od ondašnjeg Vizantijskog carstva, verujemo da nije bila namera da se kroz tajnost cene spomenika simbolično obeleže ti aspekti državotvornog procesa. Štaviše, ovde je reč o spomeniku rodonačelniku dinastije koja je

ustanovila načelo zakonitosti, pa bi bilo primereno da se pre otkrivanja spomenika razveje svaka sumnja u pogledu toga da li je tajnost izrade i postavljanja spomenika zakonita.

Podsećamo da je današnja Republika Srbija, u kojoj se ovaj spomenik podiže, svoju državnost utemeljila na Ustavu. Prema članu 3. najvišeg pravnog akta „Vladavina prava je osnovna prepostavka Ustava i počiva na neotuđivim ljudskim pravima“, a jedno od Ustavom zagarantovanih prava je „pravo na pristup podacima koji su u posedu državnih organa“.

Imajući to u vidu, očekujemo da ćete prihvati našu inicijativu. Konačno, umesto dvogodišnjeg odlaganja, bolje rešenje bi bilo da založite svoj nesumnjivi autoritet kod republičkih vlasti kroz inicijativu da se tajnost što pre opozove i da se dokumenti koji sadrže pomenute podatke objave.

Beograd, 25. decembar 2020.

za Transparentnost Srbija

programski direktor, Nemanja Nenadić

koordinator aktivnosti u oblasti lokalne samouprave, Zlatko Minić

Mediji

Priča o kontroli imovine ublažava nezadovoljstvo građana zbog loših rezultata rada

Danas, 8. decembar 2020.

Nemanja Nenadić govorio je za list Danas o Zakona o utvrđivanju porekla imovine i posebnom porezu. Vest o tome da je počela obuka specijalnog tima, koji će od marta sledeće godine, kada počne primena ovog zakona, „češljati“ račune političkih funkcionera, privrednika, ali i običnih građana objavile su Novosti.

Nenadić podseća da su građani, čak i oni koji su političke pristalice vlasti, veoma nezadovoljni rezultatima borbe protiv korupcije, kao i raznim nepravdama tranzicije te vlast dobro procenjuje da će promocijom Zakona o utvrđivanju porekla imovine ublažiti deo tog nezadovoljstva.

Ono što je novina u vesti koju su objavile Novosti jeste da će buduća Posebna jedinica imati 60 zaposlenih, i o tome da se 30 njih održavaju obuke.

- Nema informacije čak ni o tome ko vrši obuke, niti ikakvog objašnjenja zašto se ne obučava svih 60 budućih zaposlenih, nego samo polovina. Glavni problem u vezi sa dosadašnjim medijskim praćenjem ovog zakona jeste to što se ne piše o onom što bi trebalo da bude najbitnije: zakon sadrži neke odredbe koje su sporne sa stanovišta moguće neustavnosti, pa bi ovih nekoliko meseci koliko je preostalo do početka primene trebalo pre svega iskoristiti za to da Ustavni sud da ocenu. U suprotnom, ako se tek naknadno ispostavi da postoji neustavnost, umesto slivanja dodatnog novca u budžet, morala bi da se plaća i odšteta.

Druga bitna stvar je činjenica da je Srbija i pre donošenja ovog zakona imala zakonski mehanizam za proveru zakonitog sticanja imovine, još od 2002, koji je jednako gromoglasno najavljen pre 18 godina, ali nema podataka o tome da li je uopšte korišćen (tzv.unakrsna provera) - kaže Nemanja Nenadić za Danas.

Najzad, napominje on, iako se ovaj zakon predstavlja kao antikorupcijski, kao i to da će sadašnji ili bivši političari biti predmet provere, za tako nešto nema dovoljno osnova.

- Naime, ni iz jedne odredbe zakona se ne vidi da će primarni predmet kontrole biti ljudi koji su imali mogućnost da zloupotrebe javnu funkciju ili da iskoriste službeni položaj. Koga će posebna jedinica kontrolisati određuje se planom, a svi elementi na osnovu kojeg se plan sačinjava su proglašeni za tenu.

4 Danas
politički danas
sterak, 8. decembar 2020.
Sagovornici Danasa o načinu primene Zakona o utvrđivanju porekla imovine i posebnom porezu
Malom lopovu skidaju glavu a velikom kapu

TRAGOM

Bespred: Građani, čak i oni koji su u političkoj vlasti, veoma su zadovoljni rezultatima borbe protiv korupcije, a učinkovito utvrđivanje porekla imovine ublaži deo tog nezadovoljstva.

Naime, učinkovito je ovaj zakon proglašen kao antikorupcijski, kao i to da će učinkovito utvrđivanje porekla imovine ublažiti deo tog nezadovoljstva.

• Nenadić:

Ujutru da li ima krećenje Ustava

potez primanja ovog zakona

četiri, učinkovite političke funkcionere, privrednika, ali i običnih građana. Veru u obaveštajnicu

Kako dođe, neviđa je da će

biti 60 zaposlenih, i o tome da se

30 njih održavaju obuke.

- Naime, ni iz jedne odredbe

zakona se ne vidi da će

zakonitost uvećanja

sopstvene imovine u iznosu od

1.000.000 evra, uku-

ći da se u obvezu

čitača Porezne uprave kontrolli-

uje da će ugovrila lica

ili da će ugovrili lica

ili da će

Ako bi postojala volja, još uvek nije kasno da se ova odredba zakona dopuni, i da se propiše da će upravo lica koja su bila u prilici da raspolažu javnim sredstvima, a pogotovo oni koji su i dalje u toj poziciji, biti primarno obuhvaćeni kontrolom - zaključuje Nenadić.

Inače, Zakon o utvrđivanju porekla imovine i posebnom porezu usvojen je u februaru 2020, stupio je na snagu 11. marta, a njegova primena počinje za nešto više od tri meseca, odnosno od marta 2021. Novosti, koje su uveliko prepoznate kao „režimske“ i ovu priču su stavile u kontekst govora o imovini političara, pre svih Dragana Đilasa, s obzirom na to da su predstavnici vlasti u javnosti nedavno plasirale informacije o novcu i mnogobrojnim luksuznim nekretninama koje, navodno, poseduju bivši gradonačelnik Beograda i njegov rođeni brat Gojko.

Skupština da raspravlja o rešenju problema, a ne da brani vladu

N1, 2. decembar 2020.

Programski direktor Transparentnost Srbija Nemanja Nenadić kaže da se očigledno kasni sa raspravom o izveštajima nezavisnih državnih organa, ali da se zbog epidemije koronavirusa i izbora može to kašnjenje smatrati opravdanim, što se ne može reći za način na koji se o tim izveštajima raspravlja, zbog čega je Transparentnost pozvala Skupštinu da odloži razmatranje njihovih zaključaka. "Bilo bi daleko smislenije da se danas raspravlja o tome kako da se reše problemi prepoznati u tim izveštajima".

"Kašnjenje je očigledno. Do rasprave o ovim izveštajima je trebalo, prema skupštinskom poslovniku, da dođe proletos, no tada nije u prvi mah Skupština ni radila jer se nije sastajala zbog vanrednog stanja, a posle je zamrzla sama sebi aktivnosti do izbora. Istina, ako bi se gledalo pravno, poslanici su imali mogućnost da punovažno odlučuju o svim pitanjima do 3. avgusta, ali praksa je da to ne čine kada počne izborna kampanja", kaže Nenadić u N1 Studio Live.

"Možemo reći da se kašnjenje razmatranja izveštaja može smatrati opravdanim. Međutim, nije opravdan način na koji se o tim izveštajima raspravlja i to je bio i jedan od razloga zbog kojeg je Transparentnost juče pozvala Skupštinu da odloži razmatranje zaključaka po ovim izveštajima nezavisnih državnih organa, a problem je u tome što ti zaključci ne sadrže ništa osim načelne podrške da se izveštaji prihvataju. Nema toga šta treba da uradi vlada i sama skupština, da bi se rešili problemi na koje se ukazuje u izveštajima nezavisnih organa", ističe on.

Kao primer navodi da se danas u Skupštini razgovara o međustranačkom dijalogu i ukazuje da je "jedan od zakona koji bi trebalo da se menjaju zakon o finansiranju političkih aktivnosti".

The screenshot shows a news article from N1. At the top, there's a navigation bar with categories like 'NI', 'SMB', 'KORONAVIRUS', 'NAJNOVIJE', 'VESTI', 'BIZNIS', 'SVET', 'REGION', 'SPORT KLUB', and '...'. Below the navigation, the main title reads 'Nenadić: Skupština da raspravlja o rešenju problema, a ne da brani vladu'. Underneath the title is a video frame showing Nemanja Nenadić, a man with glasses and a plaid shirt, speaking. The background of the video frame shows an office environment with shelves and papers. The N1 logo is visible in the bottom right corner of the video frame.

"Pominje se u izveštaju Agencije (za borbu protiv korupcije) potreba da se promene neke odredbe tog zakona, i bilo bi smisлено да је Одбор за финансије dao неки рок Министарству финансија да припреми најаву измене tog закона и да smo сада mogli да čujemo hoće li Skupština pratiti поштovanje tog roka", kaže Nenadić.

"Skupština danas uopšte ne raspravlja o samim izveštajima nezavisnih državnih organa. O tome se raspravljaljalo na odborima, u ovom slučaju za finanansije, a onda je odbor formulisao zaključke povodom tih izveštaja o kojima Skupština treba da raspravlja i da ih prihvati ili ne. A u tim zaključcima se kaže bukvalno samo da se izveštaj prihvata. Bilo bi daleko smislenije da se danas raspravlja o tome kako da se reše problemi prepoznati u tim izveštajima", ističe on.

Budućnost Srbije - stranačka ili državna kampanja?

Na pitanje da prokomentariše izveštaj o radu Agencije za borbu protiv korupcije za 2019. godinu, on kaže da je sličan ranijim izveštajima, ali da mu se kao glavni problem čine "neke prilike, situacije kada Agencija nije reagovala kako je, po mom mišljenju, trebalo".

"Pre svega imam u vidu kampanju Budućnost Srbije od pre godinu i po dana i serije mitinga za koje nikada nedvosmisleno nije utvrđeno da li su bili stranački ili su ih organizovali državni organi, a poruke koje su mogle da se čuju sa tih skupova su bile dvojake: imale su i snažnu stranačku komponentu. Agencija je na osnovu svojih ovlašćenja mogla da utvrdi da li je bilo reč o stranačkim skupovima", smatra Nenadić.

Dodaje da kada je reč o 2020. godini "imali smo neke odluke, kada je reč o finansiranju izborne kampanje, koje nisu bile utemeljene po našem mišljenju. Agencija je imala dužnost da već tokom izborne kampanje rešava brzo prigovore".

"Korišćeni su javni resursi za potrebu vođenja kampanje. To se najviše odnosi na vladajuće stranke - SNS i SPS, kao i neke lokalne grupe koje su vladajuće u svojim opštinama. Bilo je situacija gde je Agencija utvrdila kršenje zakona, ali u nekim važnim nije, kao u onom spotu gde su korišćene prostorije Predsedništva Srbije za stranački spot", ukazuje Nenadić.

Uloga Fiskalnog saveta - kritika a ne hvaljenje vlade

Na pitanje da prokomentariše izjavu Dragana Markovića Palme, predsednika Jedinstvene Srbije, da Fiskalni savet neće da hvali rad vlade, Nenadić kaže da je to odlična izjava koja pokazuje "puno nerazumevanje uloge Skupštine" u našem Ustavnom poretku.

"Fiskalni savet je upravo tu da kritikuje ono što predlaže vlada i da joj ukaže kako može bolje da se radi. On je tu da pomogne Skupštini, da da poslanicima argumente na osnovu kojih će da vrše nadzor vlade, a mi imamo situaciju gde se poslanici vladajuće većine identificuju sa vladom koju su izabrali i bune se protiv svake kritike nje, umesto da ove nezavisne državne organe koriste kao sredstvo za vršenje svog nadzora", naglašava Nenadić.

Za izveštaj Grupe država za borbu protiv korupcije (GRECO) kaže da je značajan, "jer smo prvi put imali priliku da čujemo da GRECO nije u potpunosti zadovoljan rešenjima predloženim u Zakonu za borbu protiv korupcije".

Podseća da je Ministarstvo pravosuđa, kada je pripremalo zakon, najavilo da će poštovati preporuke GRECO, što se očigledno nije desilo, ocenjuje Nenadić.

"Zakon sadrži brojne manjkavosti, njihov spisak je znatno duži nego što je GRECO pomenuo. Ima u njemu i neopravданo pohvalnih ocena, na primer o povećanju javnosti u postupku donošenja zakona. Mi tu nemamo nikakve promene u poslednjih pet godina. Istina, donet je zakon o lobiranju, ali još se ne mogu sagledati njegovi efekti, jer nemamo informaciju da je ijedan državni organ prijavio da je imao kontakte sa lobistima", navodi Nenadić.

On, takođe, ističe da je veliko pitanje "kako će GRECO oceniti Ustavne promene, ako nastave da se rade na osnovu dosadašnjih rešenja, jer je rekao da Skupština treba da bude izuzeta iz postupka odabira članova Visokog saveta sudstva i Državnog veća tužilaca, a prema postojećem rešenju polovinu tih članova bi opet birala Skupština", ukazuje Nenadić

.

